

JURNAL

ПЕНТРУ PESNÎNDIPEA ШТИНЦЕЛОРЪ НАТВРАЛЕ ИН ESAKTE, ÎN TOATE КЛАСЕЛЕ

Pedișeală

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 17.

(Англъ алѣ патрълеа)

Букварешт

8 Маі, 1859.

Коприндепеа: Патимъ продѣсе дин дисепите месерій. — Реставраціонеа трактатъ. — Дисепе тѣскрѣ антич. — Компакаціонеа scientifіче тѣс.

Патимъ продѣсе дин дисепите месерій.

Apticolul II.

Онъ алѣ селъ де патимъ продѣсе прін месерій, сінѣ ачелое каре сінѣ кавзате (прічините) прінто мape ostenealъ. Кѣч, дакъ не д'о парте тѣнка este леңеа віеџе ші скопвлѣ esistinguei noastre; къ тоате, ачестеа нѣ е de тѣгъдитѣ къ о тѣнкѣ преа греа, преа ostenitoare, консистъ форделе віеџе. Дарѣ сінѣ месерій каре osteneskѣ totѣ корпвлѣ, алеле osteneskѣ пѣтмѣ о парте динт'їнсълѣ. Інтре челе д'інтіїш, пѣтмѣ: лвкрапеа църънеаскѣ (агріевлѣ), а 8вріеріор (тѣнчіторіор пе зи) а дѣлгеріорѣ, тѣнторіор де лемнѣ, съпѣторіорѣ де півніце ш.ч.л. А тоате ачесте лвкрѣрѣ, дакъ цінѣ преа тѣнлѣ,

форда тѣнкѣларѣ а корпвлѣ сѣ съмѣшите; тѣнкѣ передѣ elastічitatea (віоічівnea) лорѣ ші отвлѣ се імбѣтріенеа de timппрій. Ачесте ефекте сінѣ mai triste ші таі вѣтътъоаре кіндѣ se 8ртесазъ ла копii тіперї, прекъмѣ este обічей іn всполе църї indestrіяле (прекъмѣ іn Англіеа) къ, копii сінѣ оквапаџi тоатѣ zioa іn фабрічi.

Brindѣ чінѣ-ва сѣ se espliche кѣмѣ se 8р- meazъ ефектеле вѣтътъоаре а ачесторѣ лвкрѣрї in фабрічe, азупра корпвлѣ лвкрѣторвлѣ; e des-tolѣ ka сѣ se adвкъ aminte, челе 8ртътъоаре, Штиинга віеџе (fizioloгіea) ne 8нвадъ къ, къ кілѣ онъ отѣ лвкрапеа mai tape, къ алїлѣ сінцеве

лăй кăрче тај iște ши пăтмăнăй лăй лăкреазъ тај тăре ши ресфăлъ тај adînkă. Апої, siindă къ in sънile ăăбрîчелор, аервă este stărikat прîn тăлдîшне de оameni че se амăлъ аколо; прîn ăртăре газъл oxîcenplă каре este прîncipplă віеацъ ши a ресфăлъреи, s'а stărikat; de ачеаа, пăтмăнăй лăкрь-тăрвлă sîntă sîjîç ka sъ se inlinzъ ши тај тăлдă ши sъ se osteneaskъ тај тăлдă, спре a пăтеа ресфăя кътăдимеа de oxîcenă нечесарăпенрă віеацъ. Ачеастă intindepe forțătă песте тăсăръ a пăтмăнăлорă, prodвче рăпtăра ăпорă вине тîci d'аколо, прîn ăртăре скvăпtăra кă sîнco, ин-фамацiонea пăтмăнăлорă, ofiika ши тоaplea. Saăk къ intindepea преа тăре a ăesătărei пăтмăнăлорă, саăк къ нерdă ăлаstăvitatea лорă ши еfек-тăлъ ачестăн ендăре este imпedekarea ресфăлъ-реи ши stenosă (Astma), o natimă teribilă каре dă o moapte sîgăръ. Dară ши прîn чîрквăдiонеа преа ренеда a sîнцелă, коарда saă inima от-лăй este săpăsă la felării de boale ши кеарă la răпtăра; apoї аасăрă d'acheasta, felării de конfesătăvă ale sîнцелă кătre капă ши penră sîntă efekle ale чîрквăдiонеи преа репеzi a sîнцелă, комбинацă кă ресфăларса ăпăи аерă stărikat ши sъракă in oxîcenă.

Регламе dieletiсe чăрте пенрă оameni esпăшă ла асеменеа месерий, sîntă кă тоăлă кон-тăрапе чelora date тај săsă пенрă оameni каре петрекă о віеацъ sedentăръ (шeзindă la ăпă локă); къчă, дăкъ ăпă отă каре петрече о віеацъ se-дентăрie, пă тăрвă шă тăлăнче лăкрьрă foapte năпtăloape; din konlpa, лăкрьтăрвлă тăрвă шă se năпtăsăkă de лăкрьрă foapte năпtăloape, прекămăп: карне, овă, лапă, mazăре, лinte, fasole, бобă ш. ч. л. Disfăltătatea d'a mistri ачестă обiekte. n'аре локă ла ăпă отă тăпçităръ; къчă totă d'а-зna, тăпка faciliilează diqestivnea. Este de рекомандацă ши лăре de пăдine кътăдимă de лăкрь-рăле snăпtăoase, адекă de че-ва вине ла mastă; dară ракiзлă, e тај пăдină ăвнă ши арă si bîne ка пîcă лăкрьтăрвлă шă пă кăste salăta корпвлă лăй in аcheastă ăвătăръ перfiidă ши tăпdăloape, каре, ла inçepătăлă, шă паре кă dă пătăрă от-лăй; apoї ne ăртăре le ieа inapoi inđoită ши in-zeчită. Аасăрă de tăпkare, esle permisă, ши кеар чертă кă лăкрьтăрвлă шă doapă тај тăлдă de kîlă ăпă отă каре пă тăпчеше; apoї in tim-рăлă de репозă, kîndă лăкрьтăрвлă пă e sîlită

шă рăмăшie in sъмile ашezămăntăлă кă аервăлă stărikat, atăпçă e прeferătăbile ka sъ se plîmbe inpr'ăпă аерă пăрă; o орă plîmbată inpr'ăпă аерă пăрă, вă remedii ресфăлареа аервăлă stărikat in stabilitătă in тăлăt oре каре e sîlită sъ рă-мăшie аколо. :

Dară in konlpa osteneală песте тăсăръ a ăпора тăшкă, se рекомандă ăпă есерчиcă цi-настălikă a тăшкăлорă osteneiăпă ши ăркăдiонea лорă кă spîrtevă ароматиче. Прîn аchesătă modă se вă винека кăратăлă тăшкăлорă, kontracuătănea лор, de dăperea apticădăiоне (glesne) ши кеар ин-фамацiонea лор кронiчă. Но лăпгă аcheasta, тă-рвăе observală ăпă репаosă компiаtă ла ачешă тăшкă; къчă remediiлă челă тај нечесарăпенрă ăп-тăпă органă osteneiăпă, esle репаazăлă лăй.

ăпă алă-сăлă de osteneală a ăпора пăрă але корпвлăи sîntă: osteneală оkăлорă ла зецаř (кошпозитори ла Тигоргăfii), пăкlopă, калiграфă, лiографă, чеасорpăkară, скvăпtări, кsилографă (să-пătări in лăтăпe), ла чiзмарă каре лăкreză поап-теа ла лăтăна лăтишлорă лорă; apoї ши кăsătă-резеле ши ачеле каре лăкreză ла орбате (dentete.)

Ефектеle вăтăтăюăре каре esă din ачестă месерий sîntă: о ведere скvăпtă, ин-фамацiонea оkăлорă, dăpere de okă ши de капă.

Pemeziă ла ачестă вăтăтăрă sîntă: аăциpеrea de лăкрапе кă okă прea тăлдă tămăпă неконтенитă ши in ăпpеpе, чine simte кă si inçepo sъ'i doapă okă лăкрîndă, sъ inçelează inđală; къчă ăпă кăpătă de орă лăкрапă кă okă osteneiăпă, stărikă тај тăлдă оkăлорă de kîlă o zi inпeară kîndă пă sîntă osteneiăпă. Asemenea ши о вăкаătă măкă de tăпkare, tăпkătă kîndă аре чine-ва ăпă stomakă stărikat, stărikă, пе kîndă ăпă dincă копiosă ла ăпă stomak ăвнă, пă stărikă. Но лăпгă аcheasta ea este вине a inпresăingă ши океларăи кă stăkă вănsătă а-ваstăpă, saă верде.

Predikatoră, kîntăpăcă de вăsătăcă, aktoră din опере, profesori, opalopăi, ăпteră-оfisiерă каре komandă, мăшteră de dangă (жокă), тăп-кандă ла ăлаstă, клапарете ши d'ante асеменеа inпrumente; inpr'ăпă кăvăntă: тоуă оаменiă каре ворбескă тăлдă ăпă віеацă лорă, sîntă săpăшă ла emoragiea пăтмăнăлорă, ла răпtăra ăesătărei пăтмăнăлорă, ла регошеле, ла ofiika in пăтмăнă ши in гălă ла вătătă de inimă ши alte natimă органичe але ачестăн органă, асеменеа ши ăп-

конкесіонея сініцелгі күтре капш ші апоплексіе (дамба). Чіне н'аре плятіні бені ші ғылқ кориб рөсвіліш, сіз ны імбрұцішеле ачесте месепіш. Чіне ба сіз сіе түсінілорш де лемне, есамине азе прае сіне ка сіз вазь дакъ міннеле сале сінілік дестаре де пістернің пентрі ачесте месепіе греа; де че дарш професорій пегліжеңіз ачесте есамен ал плятінілорш лорш, нінің ны імбрұцішеле месепіе а лорш? Көмі професорій, каре сінілік сілімі а ворбі ші а стіра ин класеле лорш чіпчі, шеасе оре пеzi ші сіз стіриш астш-ғелш, ка гласылш лорш сіз көвіршеаскъ стіріга реа тәрбұртуоаре а сколарілорш ин класе, ачеста есте негрекшілік о лақрапе тұтілі маі останитоаре пентрі плятіній професорыларі де кілш түсірепе де лемне пентрі міннеле тұнчіто-рғылш. Есекілорш іспіш аз ачестең пегліжірі есте, къ тұлғы професорі сінілік атакаді де олтік ші морш тінепі. Кілш деснре ораторій din камері, нытімілік денсталуї популілорш, еї де обште үрметш реткелде dieletіche раціоналіе прескіре пентрі плятіній отылш: адекъ ворбескъ пікінш ші рапш; ғыліл ны ворбескъ нічі де көмі ші преліндік къ сінілік ръговіші; шіндік къ, зікк, а ворбілік прае тұтілі пінің ны с'а фъкылік денсталуї; facta loquuntur (санале ворбескъ).

Тенікесій, ғерарій, лъкъетшій, клоополарій, үізваершій, һімполарій, төзікапшій, һобошарій, артешіштій, морарій ші маринарій каре ұтбелъ не мape; һіnр'шнә қазвінтш, тоғї оamenій каре аж о mesepio каре сағе тұялш zгromotsh, ачешій oamenі пытимескш de віжірреа іn үрекі, паркъ lotsh d'аєна аздж 8пш чіоканш чіоктнндш, саә о poatъ de moаръ ұтбелшnd, saә talasgөrile түреі өйтннд k'шnш gromotsh mape; saә къ аздж neіnчелатш o төзіктъ іn үрекіле лорш. Пе лінгъ ачеаста, пытимескш ші de атедеалш, dхрере de канш, ipit-тағiшнеа первiйорш ші 8пш fеrш de inoxondpie каре noate sъ deqenepereze ші іn zmintlipi. Пон-ваца каре о пытемш da ачесторш oamenі este, ка sъ se pesirneze ші sъ se konsole шtiindш къ ачесте пытиме sintsh жиitde meseriile лорш.

Оаменії а кърора месеці її еспоне ла о
кълдѣръ таре ін каре сінлѣ сінії съ рѣміе
оре ші зіре інтрейї, прекомѣ: бакътарії, бръстарії,
сепарії ші цізвеарії, ачешті оамені пылимескѣ
де стенош ін пентѣ, де конъестіоні ін канѣ, де
амедеалѣ, де nemistipe, де natimі де фікалѣ,
де ръчеара пелѣ, де перматизмѣ, артпите, про-

dese de mătalele transpărației (să doape) în care se așază tot să-dăsna corpușlă lopă. Pemeziu, de și incomplate, la acestea vineau să sintă: skyladapea adese-o pînă în gîrlă, spărareea corpului căpătă reche, mătale băilești de căpătă reche și nimic din lacrămile spălătoase; ună năștăriță șoară, plimboareea în aeră și o îmbrykămintă șoară spre a înmedica transpirație corpului peste măsără.

Патиміле продбсе пріп аервід стрікала а-
мештєкатѣ орї къ газе вѣтштоаре саѣ кеарѣ
отрѣвітоаре, орї къ пвлбре; ачесте патимі сінтѣ
соапте паміроаасе ші пічі нз пылемѣ але пыті
тоате аічі. Нымаі аліта вомѣ зіче аічі къ, ла-
круторії каре лакрэз къ племѣ, т'нікеа (stannum)
ші таї къ seamъ арцінг-від (Mercuriu); ачешті
оамені сінтѣ съпній ла коліче тарї; ла галвіарі,
ла палідітате, ла третврътвра тіннілорѣ ші пі-
чиюарелор, ла ыніїтвра ціннілор ші ла ын мі-
роідѣ үртѣ дін гэръ, ла сълбічісне, лешінврі ші
ла тоэрте прініт. Дарѣ тесеріаші каре пъті-
мескѣ д'ачесте патимі, сінтѣ: зедарі ла тінографії,
вънситорії, жгяравії, ү'ваерції, сафіріканції de sti-
клѣ ш. ч. л. Планомарії ші петрарії, сінтѣ съ-
пнії олічей; къчі ла чеї д'інлідѣ, аервід е ін-
кірката къ фіре de пері апої ла петрарі, къ букидї
де петре тічі.

Фабрікандій de mezelікврі, преквтмъ: шончі, саламі ші челе-лалте мінкврі каре se fakъ de карне de поркъ, пълimesкъ de natima пътітъ шапгліктъ; siindъ къ fn карnea de поркъ se ағылъ de төлте опі sъмінда ачестіл айтпрікъ паисітъ.

Кроиторii каре дрегъ хайнеле векi, синълъ съ-
пши п.тимеi зрие, рiе. Къчi insecticidъ паразитъ
каре продъгче патума рiе, съ цине de тънте опi
и хайне векi.

Еатъ о тікъ ревістъ а патімілоръ продвзсе
де діспітє месепії. Възіндѣ чінє-ва ачеастъ
лістъ сперітоапе, поае къ не ва інреба: апоі
каре месепію требвє впѣ отвѣ съ імрѣцішеве
ка съ скапе de боаль? Ноі рѣспондемъ къ ме-
сепія каре есте чеа таі пвгінѣ вѣтълоапе есте
месепія впї пропріетаръ таape, саѣ впї ванкевръ
(капіталістъ) каре аѣ венітіріле лоръ fikse ші нѣ
лжкrezъ пімікъ. Astea сінтъ рemediile чеа таі
ввне. Ноі іnsъ нs шімікъ пічъ о ръдеть съ пре-
скрімѣ впѣ асеменеа рemediis, чи din контра, рѣ-
гътъ не орі-чине каре шіе скретв.лъ ръдеть
а пітреі філософаль каре імбогъщеште не отвлѣ

Int̄p'gnă minulă sără pîcă o măpkă să ne învețe filosofală p'o tepriză akumă pîcă ceară aceea și ne noi. Căci int̄p'adevără o asemenea peatru care se nămescă adeverații filosofii.

Pestașrazișnea treckită.

Amităi прогрессулă поате къ се ворă tipă chitindă știulă ачестă apticolă. О съ eskeamă „Че! Pestărazișnea treckită, саă кумă съ зи че în lîmbă bulgară: „simpatiea къ тоунбатера“ а int̄pată ши în domeniuă istopie Natărală?“ Ниче де кумă, domnuloră! Нă este о штииндă таă атăкă прогрессулă ши таă inamikă starnauzănei, де кălă штиинделе natăralе. Ачеса че о sim- dămăкă акумă къ нă симемă ачеса че амă fostă nainte къ доă sile de ană; ачеasta simtemă datori штииндeloră natăralе каре șimprină пе отă neîncetată în kalea прогресси, каре ў зи че къ mislepirulă виенă indiivizuloră ши а популаторă este d'a naintă ши tolă naintă ши сърь skirwihă ши а нă se șita îndărătă. Istopie Natărală este în raportul прогрессулă, конформă къ istopiea ывлăкă de социа язă Lotă. Акою се зи че къ ачестă damă, șqindă din Sodoma рăstăpnăă, ши вălndă-se, de кăriozitate, îndărătă (каре feince нă е кăриоасă?), а рămasă skimbăndă-se int̄p'un stilă de sape; ачестă istopie (саă саебла кумă ворă врă) kopindă simulgă adinkă adekă къ, în vienda ачеasta каре kopinde în sine o serie infinită de pestopnări ши de революзији fiziche ши морале, отăiă съ теаргъ tolă-d'asna înainte ши съ нă se șite пîcă odată îndărătă: nunquam retrosum, кумă зи че latină; къчи алтăintrelea este amereingată a deveni ынă stilă морлă каре пăмăi iea napte în ятмае aktivă; ынă fosiliă каре пăмăi ape пîcă ынă виitoră.

Аша дарă че este ачеasta „pestărazișnea treckită,“ de каре е ворба акумă în ачестă temulă алă штииндeloră natăralе?

Eată че este.

Токмаă прогрессулă штииндeloră modeorne, а продълж о ратъръ нвăză admirațиă а шти- индeloră natăralе; ачестă ратъръ modeornă съ пăмăшите *Geologia*. Штииндă ыеологиă каиă съ аде istopiea пăмăntulă în timbulă kindă n'a skrisă īnkă nimenea кърăjă de istopie, siindă къ атăпăi n'a esistată īnkă пе пăмăntă пîcă ынă отă, прін ырмаре n'a fostă atăпăi пîcă ынă istopio- rafă. Анои siindă линă de кърăjă istopiche de-

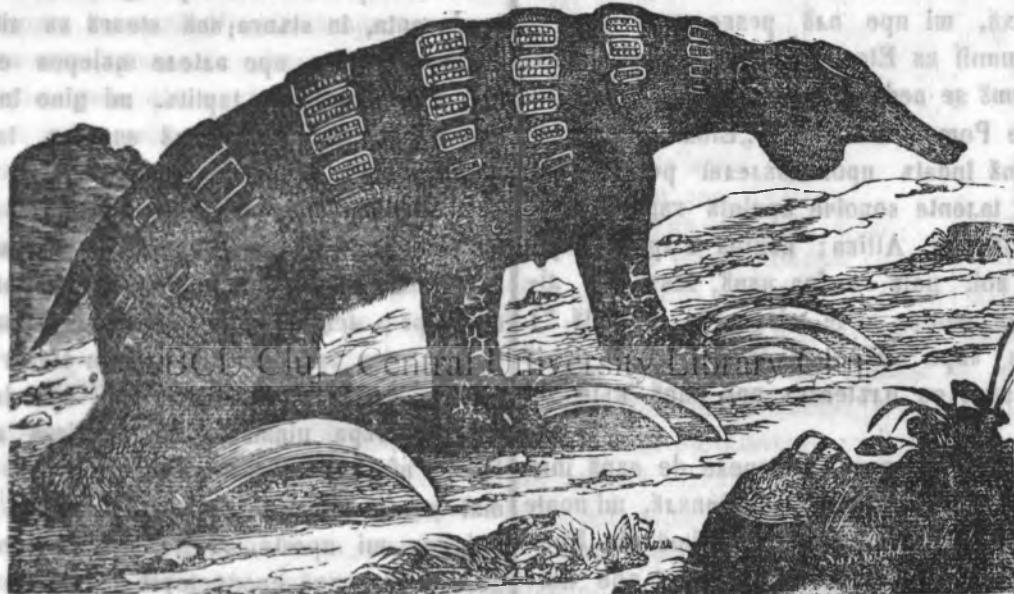
spree ачестă timbulă antelislopică саă antedelav- biane (de naintea nătoplă), штииндă кътăлă în si- nulă пăмăntulă дăспе пăште докumente каре синă alătă de sirgră (дакă нă таă твăлă) каă орă-че докumentă istopică ши astenție. Апои kindă штииндă кътăлă, гăsește totă-d'asna. Штиинделе ымане ши snipăлă ыманă, adevereză tolă-d'asna ыăвăнăлă ыеванделулă каре зи че: *кăstana* ши *весă răsi*. Аша дарă, дăспе твăлă кътăлape, а гăsăлă штииндă ыеологиă în sînulă пăмăntulă disepite скелете fosile (oase ыăнăлă) de пăште ani- male каре аă ыăнăлă а.итă dată пе пăмăntă ши акумă пăмăi esistă. Ачестă animală, синă ade- вărate antedelaviane ши însemnează disepite с- поче а esistinge ыăмăнăлă în ачестă timbulă antelislopică. Besilităлă *Cuvier* а fostă чеă d'ini- tiilă каре а скълă асеменеа deskoperiři; анои *Cuvier* а гăsăлă în пăмăntă пăмăi oase moapte рăsăнăлă ыăнăлă пăшнеа поате къ п'арă si fostă în slape а комбина ачестă oseminte рăsăлă ши des- пăрătă, а formă дăспăлă-сле ви скелетă int̄păsă, а ыăмăрăка (in imăcăinăuăne sa) пе ачестă скелетă къ карне ши къ виенă ши а презента пă- intea окăлорă постăрă, каă съ зи чесă аша, ятмае antăкă antedelaviană, рескăнăлă, реинвăтă.

Чие читеште акумă кърăjă ыеологиă, веде харта ши кадра каре ў ыăмăнăшă пăизаçăři (уъръпă) antedelaviane къ animală ши ве- целале каре аă int̄pămăsegată alăпăi гловăлă пă- мăntesкă. Int̄p'ache este animală antedelaviane, жоакъ animalulă *Megatherium* (вегă пăтăрăla sirgră) ви роă foapte импорtantă. Ачестă animală ыăнă- тикă, а кърăjă fosiliă se гăsește în Америка me- pidională, авеа търимеа ынă еlefantă, дарă п'авеа dinăjă in гăрă, каă виенă animală nedinătate d'акумă; прін ырмаре era, каă nedinătatele d'акумă, ынă animală foapte stănidă (карă int̄pă animală ачеле каре п'ăă dinăjă ши нă штилă съ „тăшче“ кăлă odată, синă stănidă). Дарă къ тоате stăni- ditatea язă, era о fiindă int̄păzitoare; astă аратă int̄pămea sa ыăнăтăкă ши гăреле саă terișile.

О съл не зи съ поате чине-ва: даръкът аста ест
пътнай жокълъ имащинациеней. Къчът ня с'а гъситъ
Кадаверълъ интегрълъ алъ ачестътъ анималъ? О сътъ
ръзпърдемъ къ дактъ аръ си стъдиялъ тай тъвлъ
истопия настъралъ, аръ шли къ штиинга дъ миз-
лоаче спре а комплекта ин стъдиялъ fossilelorъ
прин имащинациене, ачеса че линеите ин реали-
тате. Интокмай ка киндъ гъсите чине-ва инт'р'янъ
чимитиръ зпнъ капъ (хъркъ) де отъ, о съ къноасътъ
пътнай де килъ къ е де отъ ши ня де тайтъзъ;
асемена ши зпнъндъ ин пътнълъ ми гъсиндъ
скелете fossile, цеологълъ поате съ къноасътъ ши
съ комплекне деснре форма анималълъ, де ши ня
ла възгълъ пътъ одатъ.

Еатъ лекторъле къ ши ин штиингъ, имащинациенеа
есте дарълъ пречюасть къ каре Натъра не-ащ ин-
зестратъ. Еатъ къ ши ин штиингъ, имащинациенеа
есте консолидациенеа имперфекциене реалитъдеи.
Креаторълъ а креатъ лътма ши възлъндъ къ тои
ня е перфектъ къ десъвършире, къ шиингеле ня сънъ
infinite пътъ инвестрате къ тоате даръри, а зисъ:
„Акъм вои ще ле даш ми имащинациене;“ а креатъ
имащинациенеа ши д'атънъ линзириме с'а комплекатъ;
отълъ finitъ ин корпълъ сътъ, с'а фъктъ infinitъ
ин идеите съне ши ин креатъспите спиритълъ сътъ.

Еатъ че естъ валоареа имащинациенеи ин
ажие.

Анималълъ антеделтианъ: *Megatherium* къ гиареле съне естраподиапре.

Desnre тъсъръ античъ.

De

A. Treb. Lauriani.

(С. 8рмаре.)

I. Дацъя ка о цеарръ конюоасъ де асръ ши
де аръпинъ стетесе инкъ инainte de venirea Ro-
manilorъ ин ръльчиини комерциале къ церръле
de престе Дакъре, Mesia, Тракия, Macedonia ши
Гречия, прекъмъ se веде din monetele челе-

lesъ de ла Лисимахъ, кари se deskонере тай
пре тоаъ зиза ин пърдите Дацъе.— Прекъмъ ин
Италия ин лимпърите челе векъ, асрълъ ши аръпинъ-
тълъ ера foapte рапъ, аша ши ин Гречия. Пре
тимпълъ лвъ Солоне (къ 17 anni инainte de Sep-
вий Тзлмъ) инкъ ера atълъ de първъ аръпинъ ин

Гречія, іn кѣтѣ ачеслѣ леїсіалоріѣ преузві оаіea пъмаі ла 1 драхмъ, ші драхма лві Solone nз єра маі таре de $\frac{1}{75}$ парте de лібръ романъ. Даръ дзпе че Гречій венірѣ іn kontaktѣ къ Першій, се върстѣ авралѣ ші арцинѣлѣ Asiei престе Гречія.

Ла anno 376, коста впѣ калѣ іn Гречія ла 300 de драхме, de зnde se веде къ пре атвнчі гречій авеа арцинѣлѣ іn авандану. Рѣпортулѣ авралѣ кътре арцинѣлѣ fssse ші іn Гречія ка ші іn Italia, foapte таре ла іnченвлѣ. Пре тимпвлѣ лві Epodotѣ, deschinse ла 1: 13, адекъ пентрѣ 1 лібръ de аврѣ se пътеа къпта 13 лібре de арцинѣлѣ. Пре тимпвлѣ лві Platone, deschinse ла 1: 12, ші пре тимпвлѣ лві Alessandru, ла 1: 10. Totѣ аша sta ші пре тимпвлѣ лві Lissimachu, ші пре алѣ ресбеллвлѣ каре'лѣ аввре Romanii къ Etolii пре ла anno 376 Pompei 565, прекътѣ se веде din тракталвлѣ de паче інкетатѣ іntpe Romanii ші Etolii: „Etolii, stъ ръспандѣ акътѣ індаіз проконсулелѣ romanѣ din Axaia 200 таленте совоіче арцинѣлѣ къралѣ, прекътѣ е челѣ din Attika; пентрѣ a lpeia парте дакъ ворѣ бои, полѣ sъ dea аврѣ, іnsъ впѣ лібръ de аврѣ пентрѣ зече лібре de арцинѣлѣ *). Din zisa іn каре s'аѣ інкетатѣ пачеа іn кървѣ de шеасе anni sъ пътешаскѣ пре anno кътѣ 50 таленте.

Іn Трачія se лвкра mineреле de аврѣ інктѣ пре тимпвлѣ лві Filippu Macedonianu, ші поате маі іnnainte. Іn Dacia noastrѣ шtимѣ din Erodotѣ къ s'аѣ лвкрадѣ інкѣ de Aratru пре тимпвлѣ лві Dariu. Afarѣ de ачеслеа, Dacia sta іn релъчівнї не іntrepante къ Трачія ші къ челе-лалте церрї de престе Dnѣпre. Рѣпортулѣ іntpe аврѣ, арцинѣлѣ, арамѣ ші іntpe челе-лалте лвкрадѣ, n'аѣ пътѣлѣ sъ fie диверсе іn Dacia de ръпортулѣ маі ssз indikate іn церрї de a dpeanta Dnѣпri. La веніреа Romanilorѣ аѣ трабеitѣ de нечесе sъ se пътѣ іn еквілібрѣ къ ръпортулѣ din челе-лалте провіпце romanе. Іn totѣ modulѣ de aѣ fostѣ че-ва dissepindu, n'аѣ пътѣлѣ sъ fie de кѣтѣ іn faboarea церрї. Romanii аѣ конiнгатѣ іn Dacia лвкрапеа mine-

релорѣ, прекътѣ se веде din inskrіpčiile челе-твлѣ ші din ыртеле кари se таі въдѣ ла Аз-рарія (пре Атіпой) ші ла Рошиа de mante, прекътѣ ші din monetele кари s'аѣ вътѣлѣ киарѣ іn Dacia. Кабінетвлѣ іmpеріалѣ de ла Bienna консервѣ о фртмоасѣ коллекѣ de monete Romanе вътѣлѣ іn Dacia, din кари se поате форма о крополоціе іntreagъ. Monetele ачеслеа поартѣ de o парте іmaqinea іmpеріatorіалѣ къ іnskrіp-чівнеа іmpreziu, de алѣ партеle іnsemnele Daciei; o твіере къ о къчівль дачікѣ іn капѣ (ценіялѣ Daciei) цине іn дреантѣ steagul ле-їvni V, іn stenra алѣ леїsii XIII; de a дреантѣ еї s'ѣ о ачерь къ къпнпѣ іn чіокѣ, de a stenra впѣ леї. Пре алѣле твіереа цине о саbie strătescѣ іn дреантѣ, іn stenra впѣ steagul къ лілereie D. F. Dacia felix; пре алѣле твіереа e іncor-наль къ о короанѣ tsрtis, ші цине іn дреантѣ впѣ рамѣ, іn stenra впѣ sventris, іmpreziu іnskrіpčiune: Provincia Dacia.

II. Траianu, дзпѣ че іmpoпtъ Dacia къ колонii romanе, ашезъ іntp'insa doae леїvni спре а о апѣра іn контра барбаріlorѣ de пріп преziu, леїvnea V таchedonikѣ, ші a XIII цemint, (къ провавлїлѣ ына іn Dacia de ssз, ші ына іn Dacia de ყios) кари ера de аміапs спре а апѣра цинеівѣлѣ din tpe Tissa ші dintre Прѣt, асаpѣ de ачеслеа ла Dnѣпre de ყios ші ашезъ інкѣ о леїvne, I Italiko, каре se іntindea ші престе Mesia. Пентрѣ гавверпарате үеррї, пзсе впѣ пропреторіѣ къ пътєре чівілѣ ші тілітарѣ. О тармѣре фртмоасѣ каре s'аѣ stră-пpratѣ din Transilvania ла Bienna, ші se аfizѣ акътѣ іn пътедїлї біліюлечї іmpеріале, ne aѣ пътѣлѣ пътеле ынгіa dintre ачеслѣ пропреторї ai Daciei de пре тимпвлѣ лві Adrianu. Inskrіpčnea зкпѣ аша:

IMP. CAES. DIVI. TRAIANI
PARTHICI. F. DIVI. NERVAE. NEP
TRAIANO. HADRIANO. AVG. PONT
MAXIMO. TRIB. POTEST. XVI. COS. III. P. P.
AQVA. INDVCTA. COLON. DACIC. SARMIZ
PER. CN. PAPIRVM. AELIANVM. LEGAT. EIVS
PR. PR.

Românește.

Іmpеріatorіалѣ Cesare, siuulѣ діввлѣ Тра-ianu Партиклѣ, пеполулѣ діввлѣ Nerva, Траianu

*) *Tῶν δέκα μνᾶν ἀργυρίου, χρυσού. μνᾶν διδίτες. Ro-lybii hist. lib. XXXII. 15. Аici iпsempnѣtѣ къ 1 талентѣ езбоікѣ ынчea 111 лібръ romanѣ de арцинѣлѣ, 50 таленте ынчea 5555 лібръ romanѣ, ші пре 6 anni кътѣ 50 таленте ынчea 33,333 лібръ saѣ 8,333 $\frac{1}{3}$ ока de арцинѣлѣ.*

Adriană Aegyptă, marele și Pontifică, dekorată cu
nșteorea de Triunghiul de a înțelege cea oară,
conștiință de a treia oară, Printul și Patriarh,
(să să poată acesta monument) când să să fie
apărată în colonia Dacică Sapinticea prin
Kneiș Papirius Elianus locuitorul său și (impe-
ratorul său) Propratoriș

(Annals Pomeř 835, de la Xp. 132).

III. *Лециенеа Романъ пре импвлах имперъторилоръ, ера компњесъ днпъ регулъ din 6000 тилитарі недестри імпврдїи в 10 коордї саѣ баталіоане, ши din 600 къларі імпврдїи в 20 тсрме de къте 30 иші. Fie-каре тсртъ de къларі ши sie-каре чентспри de недестри іші авеа докториі ши чентспониі сті. Челъ динтиш чентспоне в коопле се номія Приміпілъ пресле кооптеа інтрегъ ера тривовлах. Лециенеа імпврдїи в doaxe аріні авеа дої пресеку де аріні, ши в капвлъ ел вно пресектъ de лециене, саѣ вно локвдійторія алъ имперъторія (Legatus Augusti). В Dacia нз ера маї твлте de кътъ doaxe atарі корпврі formidabile спре аппврапеа впеі провинце аша de intinse, ши в totъ имперіялъ нз ера маї твлте de 30 пънъ ла 32, de твлте орі маї нвгіне лециене, алъ кърора персонарій авіа се ssia ла 200,000 леционарі, ла карі в timпнъ de pesемлъ се маї adзvcea ла 200,000 ахссилиарі, престе totъ авіа ла 400,000 тилитарі, пеп-трас totъ имперіялъ романъ, de ла дешереле Адрічей пънъ ла Карпаті, ши de ла колутпеле*

лъї Ерквле пътъ ла Ехѣре. In zisă de astăzi Асѣрпія, каре (днътъ импърціеа ғикѣтъ маї върхъ de Konstantinъ) абіа арѣ si formalѣ о віче-пресектъръ романъ, үине sinigrъ о арматъ маї таре, къндѣ армате велміche къ ацишоріевъ плъберії de forkъ ші алѣ плащевълѣ, сънлѣ къ тълѣ маї таріїле.— Романії авеа зынѣ im-періевъ зъѣ апроапе а доаҳеспрезечеа напте а конлинеріевъ intreпгъ къноскѣтъ in zisă de astăzi, шілѣ аппъръ къ 200,000 milări, спре аппъ-рареа ягтий intreпгъ in индексъ рігросъ, н'арѣ fi авѣлѣ требзіуъ de маї тълдї de 2,400,000 milări пре апъ ші пре 8скатъ; astăzi Европа sinigrъ үине маї тълѣ пътере арматъ, къ тоате къ ea абіа face a $\frac{1}{16}$ napte а kontinenтъ. Disproporциона ачеаста е inspiroшатъ, ші не se поате esplika de кълѣ къ рашинеа modeпни-доръ. Кълї не se поате zиche къ пре атърчї яг-

mea era mai pačiškъ. Se ſtie kъ nymai de
tpej op̄i saš ſinkis š templalъ лві Ianъ la Roma.
Toať лвmea ne-romanъ era ſinkonpa Romani-
lorđ, ſi' ſimpedja neinchetatđ. Kъtъ timpo ſins
gins ſnijeritlalъ nađionalъ, nimine ne počet' ſi' in-
vinigъ. Inima ſn peptalъ Romanъ, po nymperklalъ
ſnbivicea. Dakъ modepnil kontinęt aha, va veni
sn̄ timpo kъndđ vorđ ſi lođ ſinaptađ, ſi kъ
toate avestea ne vorđ ſače altđ-čeva de kъtъ
se vorđ prina kъ lođalъ, kъči pvlbere ſi plvteb
ne vorđ počlea tъnka.

IV. Акъмъ съ инчерькъмъ, съ ведемъ кълъ
коста о леционе романъ пре анипъ.

Міліт. кв къте Domig. de аспѣ, такъ Domig. de аспѣ:	
6000 Legionari	12 72,000
60 Дектори	24 1,440
600 Кълари	36 21,600
20 Дектори	72 1,440
10 Приміпілі	144 1,440
10 Трієвні	360 3,000
2 Пр. de аріш	720 1,440
1 Пр. de лец.	1440 1,440
620 de каї кв къте	15 9,300
Спече eslpaopdinape	 6,300

Шіснадцять п'ятнадцять тисяч дев'ятнадцять 129,000 п. ан.

Нентрэүүн түнштэй 3,600,000 т. ан.
Түнштэй 1000-тэйгээд 3,600,000 т. ан.
Нентрэүүн түнштэй 3,600,000 т. ан.

Милиарді ера алғані де доағе опі маі біне
пльтилігі де көтөшін зіза де астбзі, кя тоате ачес-
те армата астіпракъ koste de 3 опі маі тұлті
пре annы.— Ненірх аппірәпкеа гловблі ініреті
Романиі н'апрші си snensh маі тұлті де көтөші де 4
опі алта көтөші snende astbzі Astipia, адекъ кам
пре ла 432,000,000 florinі де арніті.

În Dacia ca provînță care să immediat să se poată împerechere, țăvernele chivile era săptămână celă târziu.

Пропреторівля (допъ ръчівна чесорѣ-ланці пропреторі din imperіі) пѣтса съ аївъ пре annѣ 4500 *)

Драгът оръдие на балтийската армия	4500
Пентра снесе естонският пътешествен кадър	7000
Пентра Intrepidinerera членоръд 2 леки	240,000
Toate снеселите пентра граверни ч. ши м.	256,000

^{*)} În Jekoprzvlă achestoipă cherchezără vomă avea ocazia să dea ună statistica a chestei summe.

Saă în apăntășă astriacă, dăpătă păcăneala de astăzi, 2,560,000 florinii de apăntășă.

În adevără o sămătă soapte măică pentru o păcarăză astăză de măpe, între șase timbră cîndă așeză și apăntășă nu era mai puțin de cîteva în zilele noastre. Că această sămătă avia se administrează astăzi una dintre cele 4 provincie ale Daciei. Apoi să considează podgorile de peatru și preste Dănuță și alte rîuri, drăguțe, a-nedreptele, teatrelle, templete, băile, și altele instituții de folosă publică, ale căroror reșine grandioase se mai vădă și astăzi, și ne vomă convinge deplin că drăguțorii români cîvîlă și militari, în parte și în rezervă nu tănkă pănea îndepărta. Militarii însăși în timbră de păce se okupa că facerea drăguților, a caselor și pă-

blîche, și că auță lucrări de folosă comună. Dăpătă ce este din milioane căpătă pămăntă de la stată și o sămătă de bană spre astăzi păstea începe economia.

Dacia pre tîmpul Antoniniiloră făcea cămătă și $\frac{1}{10}$ parte a imperiului romană. Dacă pentru administrațiea ei cîvîlă și militară se cerea 256,000 Domitiană de așeză, atunci pentru a imperiului întreg să arătă și chiar 10,240,000 Domitiană, de așeză cără dăpătă comunităță de astăzi arătă și 102,400,000 florini de apăntășă astriacă. Că o sămătă de 12 opătă astăză de măpe, adică că 122,880,000 domitiană de așeză, sau că 1,228,800,000 florini de apăntășă, România arătă și păstăță răverna totă pămăntă și adă și căkă.

Комюникаціонні scientifічні тічі.

*Хлороформъ сънѣ ремедъ вънѣ въ контра патимъ
de mape.*

D. Dr. Landerer în Atena aștează că pentru oameni care suntă pentru întăria oară între orăbie ne măpe și care se speră că de vîrstă, cără mai vînă remediu este dăea 10—12 picături de spiretă numită Хлороформъ (Chloroform) amestecată în apă. Chinești cătă mări de oameni voiajorii ne măpe se speră ne fie căre ană de boala de măpe, o să aperească valoarea măpe a acestei remedii, dacă se va arăta că este într-oarecare specială (sîrpsă) în această patimă.

Molyskă și îngrădită de petre (Pholas) este soapte căriosă. Elă cîndă va să îngrădească o peatru, face sechimă de mășcări că corpul său întotdeauna că șnă omă căndă răprește cheva. Deasă astăză de molyskă este în stare a îngrădită o peatru considerabilă de țigări între-țigări în căpsă de țipei său natră zile, astăză de

iste și de zelosă lucrăre azestă măreșă molyskă. Observatorii săi încredință că această molyskă lucrăre pămătă printre forță mecanică dară și printre forță cîmătă.

*Обсервації по meteorologії за Букрепуті де
ла 1—8 Mais.*

Temperatura dăpătă termometru și Reaumur, în zîmbără.

	Dim. la ora 6,	d. a. la ora 4,	seara la ora 10.
La 1	8,5	13	10
La 2	9,5	12	10
La 3	10,6	15,8	10
La 4	9,5	16,3	11
La 5	10	17,8	13
La 6	11,5	19,1	17
La 7	11,8	19,5	17
La 8	11,8	15,3	12
Temperatura de mizloc	9,1	16,1	12,4

Bарометru și variată între 326 și 328,5 milioane de Parisă.

Dăo zile și plouătă tape.